

1107
Ist YEAR ARTS EXAMINATION, 2018
ECONOMICS
Paper - II
INDIAN ECONOMICS ENVIRONMENT
Time: Three Hours
Maximum Marks: 100

PART – A (खण्ड – अ) [Marks: 20]

Answer all questions (50 words each).

All questions carry equal marks.

सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 50 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – B (खण्ड – ब) [Marks: 50]

Answer five questions (250 words each).

Selecting one from each unit. All questions carry equal marks.

प्रत्येक इकाई से एक-एक प्रश्न चुनते हुए, कुल पाँच प्रश्न कीजिए।

प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 250 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – C (खण्ड – स) [Marks: 30]

Answer any two questions (300 words each).

All questions carry equal marks.

कोई दो प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 300 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – A / ਖਣਡ – ਅ

Q.1 Write short notes on:

ਨਿੰਮ ਪਰ ਸਂਕਿਪਤ ਟਿਪਣੀ ਲਿਖਿए:

UNIT –I / ਇਕਾਈ – I

- (i) Changing sectoral composition of National Income in India.
ਭਾਰਤ ਕੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਧ ਆਧ ਕੀ ਕ੍ਸੋਤੀਧ ਸੰਚਨਾ ਮੈਂ ਪਰਿਵਰਤਨ।

- (ii) Current status of Sex – Ratio in India.
ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਲਿੰਗਾਨੁਪਾਤ ਕੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤਿ।

UNIT –II ਇਕਾਈ – II

- (iii) Major Sources of Energy in India.
ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਊਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਤ੍ਰੋਤ।
- (iv) Various Sources of Agriculture – Credit in India.
ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਕ੃਷ਿ – ਸਾਖ ਕੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਤ੍ਰੋਤ।

UNIT –III ਇਕਾਈ – III

- (v) Disguised Unemployment in India.
ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਅਦ੃ਸ਼ਯ (ਛਿਪੀ) ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ।
- (vi) Liberalisation
ਉਦਾਰੀਕਰਣ

UNIT –IV ਇਕਾਈ – IV

- (vii) Direction of India's Foreign Trade.
ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਾਪਾਰ ਕੀ ਦਿਸਾ।
- (viii) Problem of Balance of Payment.
ਭੁਗਤਾਨ – ਸ਼ੋ਷ ਕੀ ਸਮਸ਼ਤਾ।

UNIT –V ਇਕਾਈ – V

- (ix) Problem of Drought in Rajasthan.
ਰਾਜਸਥਾਨ ਮੈਂ ਸੂਖੇ ਕੀ ਸਮਸ਼ਤਾ
- (x) Two major Tribal Development Schemes in Rajasthan.
ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੀ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁਖ ਜਨਜਾਤਿ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਏ।

PART – B / ਖਣਡ – ਬ

UNIT – I / ਇਕਾਈ – I

Q.2 What are the reasons behind increasing rural – urban migration in India?

ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਬਢ਼ਤੇ ਗਾਂਧੋ ਸੇ ਸ਼ਹਰੋਂ ਕੀ ਓਰ ਪਲਾਯਨ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬਤਾਇਥੇ।

Q.3 What are the causes of problem of over – population in India?

ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਅਤਿ – ਜਨਸੰਖਿਆ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬਤਾਇਥੇ।

UNIT – II ਇਕਾਈ – II

Q.4 Write your opinion on causes of slow growth of Indian agriculture.

ਭਾਰਤੀਯ ਕ੃਷ਿ ਕੀ ਧੀਮੀ ਵ੃ਦ਼ਿ ਕੇ ਕਾਰਣ ਪਰ ਅਪਨੀ ਰਾਯ ਬਤਾਇਥੇ।

Q.5 Explain the New Industrial Policy of India.

ਭਾਰਤ ਕੀ ਨਵੀਂ ਔਦਯੋਗਿਕ – ਨੀਤੀ ਕੀ ਵਾਖਿਆ ਕੀਜਿਏ।

UNIT – III ਇਕਾਈ – III

Q.6 What are the causes of Poverty in India?

ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਗਰੀਬੀ ਕੇ ਕਾਰਣ ਬਤਾਇਥੇ।

Q.7 To what extent have the five year plans succeeded in accelerating the pace of growth of the Indian Economy?

ਪੰਚਵਰ્਷ੀਂ ਯੋਜਨਾਏਂ ਕਿਸ ਸੀਮਾ ਤਕ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਆਰਥਿਕ ਵ੃ਦ਼ਿ ਕੋ ਬਢਾਨੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈਂ?

UNIT – IV ਇਕਾਈ – IV

Q.8 Analyse the New EXIM Policy of India.

ਭਾਰਤ ਕੀ ਨਵੀਂ ਆਯਾਤ – ਸਿਰਧਾ ਕੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜਿਏ।

Q.9 What is the role of Foreign Trade in India's economic growth?

ਭਾਰਤ ਕੀ ਆਰਥਿਕ – ਵ੃ਦ਼ਿ ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ – ਵਾਪਾਰ ਕੀ ਕਿਸ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ?

UNIT – V ਇਕਾਈ – V

Q.10 Highlight the position of Rajasthan in Indian Economy.

ਭਾਰਤੀਯ ਅਰ्थਵਾਰਸਥਾ ਮੈਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਡਾਲਿਥੇ।

Q.11 How is the Tourism contributing in the economy of Rajasthan?

ਪਰ্যਟਨ ਕਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੀ ਅਰਥਵਾਰਸਥਾ ਮੈਂ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈਂ?

PART – C / खण्ड– स

UNIT –I / इकाई – I

Q.12 Analyse the various policy measures taken to control the problem of over population in India.

भारत में अति – जनसंख्या की समस्या को दूर करने हेतु किये गये विभिन्न नीतिगत उपायों की चर्चा कीजिए।

UNIT –II इकाई – II

Q.13 What are the problems of Small Scale Industries and give measures to solve them?

भारत में लघु उद्योगों की क्या समस्याएँ हैं? एवं उन्हे दूर करने के उपाय बताइये।

UNIT –III इकाई – III

Q.14 Give the details of measures taken for Privatization and Globalization in India.

भारत में निजीकरण एवं वैश्वीकरण हेतु किये गए उपायों की विस्तृत विवेचना कीजिए।

UNIT –IV इकाई – IV

Q.15 Critically analyze the increasing interference of MNC's in India.

भारत में बहुराष्ट्रीय कम्पनियों के बढ़ते हस्तक्षेप की आलोचनात्मक व्याख्या कीजिए।

UNIT –V इकाई – V

Q.16 Describe the challenges of agriculture in Rajasthan.

राजस्थान में कृषि के समुख चुनौतियों की विवेचना कीजिए।
